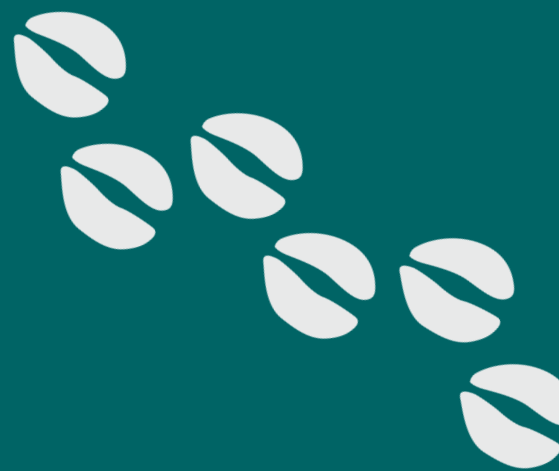

FÆLLESSKABER FOR ALLE

Politik for tidlig indsats og inklusion

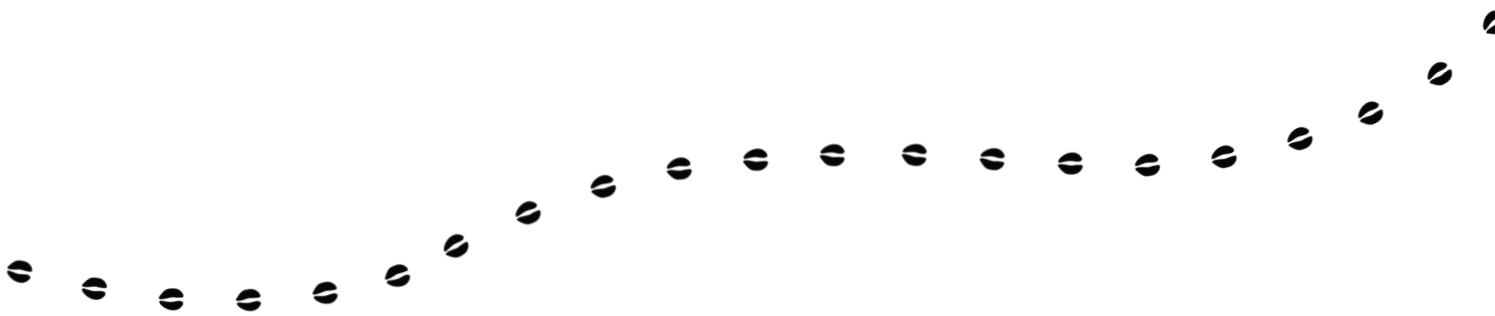
Alle børn skal ses, anerkendes og værdsættes for den de er - uanset fysisk, psykisk og læringsmæssigt funktionsniveau eller kulturel baggrund.

Inklusion handler om at anerkende, at vi alle er forskellige, og at vi alle skal opleve at være ligeværdige deltagere i et fællesskab.

INDHOLD

> Fællesskaber for alle	side 4
> Faglig, social og personlig udvikling for alle børn - et fælles ansvar	side 6
> Udviklingsorienterede læringsmiljøer	side 10
> Brobygning og helhedstækning	side 14
> Tidlig indsats	side 18
> Fra politik til virkelighed - et fælles ansvar	side 22

Politikken for tidlig indsats og inklusion er blevet til i samarbejde med borgere, elev- og forældrerepræsentanter, politikere samt medarbejdere og ledere.

Vedttaget af kommunalbestyrelsen den 16. marts 2021.

Alle billeder i politikken er taget af børn og ansatte i Norddjurs Kommune.

> FÆLLESSKABER FOR ALLE

I Norddjurs Kommune arbejder vi for at skabe miljøer, hvor børn ses, lærer, trives, deltager - og tør livet.

Vores ambition med politikken for tidlig indsats og inklusion er, at have barnets trivsel og udvikling i centrum, i alt hvad vi gør. Vi vil se med børnene og ikke på børnene. Politiken skal være en levende politik, der afspejles i det, vi gør. Den skal sætte retning og inspirere i det daglige arbejde, hvor voksne sammen skaber miljøer, som understøtter et godt skole- og dagtilbud for alle børn og unge i Norddjurs Kommune.

Politikken omhandler børn i alderen 0 til 18 år, som går i dagpleje, dagtilbud eller folkeskole i Norddjurs Kommune.

Tidlig og rettidig indsats

Alle børn skal opleve, at voksne omkring dem er opmærksomme på, at de trives, lærer og udvikler sig. Opstår der tegn på mistrivsel eller bekymring for barnets trivsel og udvikling, sætter vi tidligt ind. Med tidligt mener vi både tidligt i alder, men også rettidigt, så vi forebygger, at udfordringerne vokser sig store.

Vi tager udgangspunkt i det enkelte barn, men har samtidig fokus på de relationer og fællesskaber, barnet indgår i. Sammen med forældrene finder vi ud af, hvad den bedste indsats er. Vi bygger bro mellem forældre, fagprofessionelle og andre betydningsfulde voksne for barnet, så både barn og forældre oplever et koordineret og trygt samarbejde.

Inklusion – fællesskaber for alle

Alle børn skal opleve, at de er inkluderet i et meningsfuldt fællesskab, og at alle formelle fællesskaber i dagtilbud og skole er lige rigtige og betydningsfulde.

De fleste børn har det godt i det store fællesskab, men nogle har brug for andre fællesskaber for at trives og udvikle sig. Det er et fælles ansvar at skabe optimale betingelser for at deltage i et fællesskab, og det stiller krav til fagprofessionelle, forældrene og barnet selv. Med fællesskaber for alle og en tidlig indsats skaber vi meningsfulde og udviklende læringsmiljøer for alle børn.

Vision for tidlig indsats og inklusion

Alle børn oplever, at de har mulighed for at være aktive og ligeværdige deltagere i fællesskaber i skole- og dagtilbud, hvor de bliver set, lærer, trives, deltager - og tør livet.

Fagprofessionelle, forældre og andre betydningsfulde voksne for barnet har en forpligtelse til at samarbejde om en tidlig indsats, for at sikre barnets trivsel og udvikling.

Børnesyn

Ethvert barn er unikt, ligeværdigt og fuld af udviklingspotentialer. Barnet lærer, udvikler sig og dannes i samspil med andre og gennem de fællesskaber, det indgår i.

Barnets adfærd påvirkes af de fagprofessionelles praksis og de relationer, rammer og vilkår barnet indgår i - både i hjemmet, i fritiden og i dagtilbud eller skole. Barnets adfærd skal ses som værende betinget af de voksnes praksis og ikke løsrevet fra de rammer og vilkår, de voksne sætter op for børnenes liv med hinanden og mellem de voksne og børnene.

Temaer

Politikken er opbygget omkring fem temaer, der er indsatsområder for de kommende år:

1. Faglig, social og personlig udvikling for alle - et fælles ansvar
2. Udviklingsorienterede læringsmiljøer
3. Brobygning og helhedstænkning
4. Tidlig indsats
5. Fra politik til virkelighed - et fælles ansvar

> 1. FAGLIG, SOCIAL OG PERSONLIG UDVIKLING FOR ALLE BØRN - ET FÆLLES ANSVAR

Det er et fælles ansvar at sikre, at alle børn i skole- og dagtilbud indgår i meningsfulde fællesskaber, hvor de udvikler sig fagligt, socialt og personligt. Med fælles ansvar mener vi, at alle voksne omkring barnet - dvs. forældre, fagprofessionelle og andre betydningsfulde voksne - har et ansvar for at skabe de bedste rammer og støtte barnets trivsel og udvikling. Fælles ansvar betyder også, at de voksne understøtter barnet i at se og tage ansvar under hensyntagen til deres alder og modenhed.

> DERFOR HAR VI FOKUS PÅ

Børneinddragelse

Alle børn i skole- og dagtilbud skal opleve, at de bliver set, mødt og inddraget. De skal opleve, at vi har ambitioner på deres vegne, og at vi støtter dem i at lære og udnytte deres faglige, sociale og personlige potentiale og ikke mindst i at have ambitioner på egne vegne.

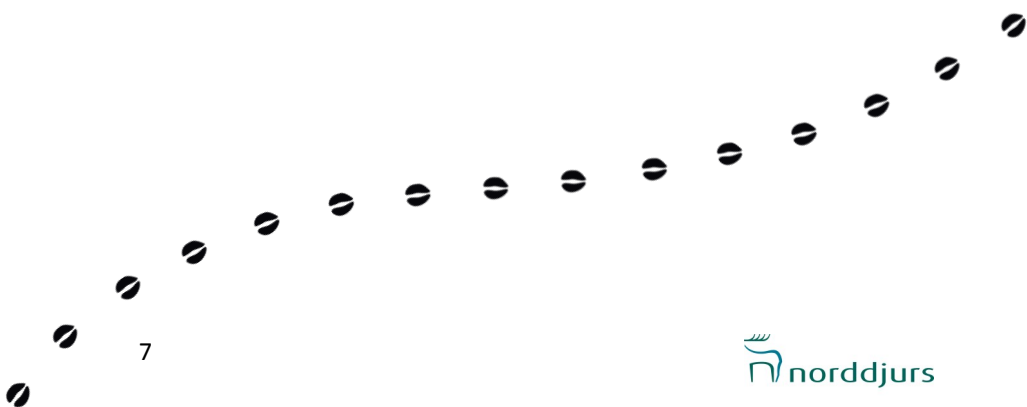
De skal, under hensyntagen til alder og modenhed, være bevidste om deres egen betydning og ansvar for et velfungerende fællesskab, hvor de sammen med andre kan udvikle sig fagligt, socialt og personligt.

Forældresamarbejde

Alle forældre til børn i skole- og dagtilbud skal opleve en styrket involvering og samarbejde om deres barns udvikling og at samarbejdet bygger på ligeværdige og tillidsfulde relationer. De skal opleve, at deres viden og perspektiver inddrages og at de fagprofessionelle påtager sig ansvaret for en tydelig, gensidig forventningsafstemning om, hvem der tager hvilket ansvar i samarbejdet. Forældre skal opleve, at de tilbydes forskellige platforme for deltagelse og dialog, som kan lette samarbejdet i praksis.

Fagprofessionelles kompetencer og rammer

Alle børn i skole- og dagtilbud skal opleve, at de bliver set og mødt i øjenhøjde af fagprofessionelle, som har kompetencerne til at afstemme ambitioner, læring og udfordringer samt skabe miljøer, der er meningsgivende for dem.

> DERFOR GØR VI

Børneinddragelse

- Vi gør os umage med at udfordre det enkelte barns udviklingszoner og har altid en opmærksomhed på at inddrage barnet, under hensyntagen til alder og modenhed.
- Vi styrker børnene i de kompetencer, der udvikler deres selvregulering, så de bliver bedre til at regulere egne tanker, følelser og adfærd, og vi arbejder med anvisninger, som er med til at udvikle positive handle-mønstre.
- Vi giver børnene en aktiv rolle i deres hverdag og understøtter deres engagement og deltagelse for at skabe et motiverende læringsfællesskab.

Forældresamarbejde

- Vi styrker samarbejdet med forældre i alle sammenhænge, der vedrører barnet. Det gør vi for at sikre en tydelig, gensidig forventningsafstemning til samarbejdet, herunder forældres rolle og medansvar i deres eget barns læring og udvikling og i at understøtte fællesskabet.
- Vi understøtter forældre, der oplever udfordringer med deres barns udvikling fagligt, socialt og personligt.
- Vi har fokus på dialogen og kommunikationen mellem forældre og fagprofessionelle, hvor vi tager højde for formål, omfang, sprog, platform og hyppighed.

Fagprofessionelles kompetencer og rammer

- Vi har fokus på, at fagprofessionelle kan skabe gode relationer til børnene og indgå i et samspil, der fremmer børnenes trivsel og et udviklende og motiverende læringsfællesskab.
- Vi arbejder systematisk med inddragelse af barnets perspektiv. Her vil vi arbejde med metoder, hvor vi har fokus på samtale med barnet, observation, de voksnes deltagelse i leg/aktivitet, forestilling af barnets intentioner og samtale med andre betydningsfulde personer omkring barnet.
- Vi sikrer helhedstænkning i indsatsen ved systematisk at anvende samarbejdsmodeller og skaber rammer for systematisk videndeling mellem fagprofessionelle.
- Vi sikrer, at alle fagprofessionelle i dagtilbud og skoler har adgang til nødvendig viden i forhold til de børn, de arbejder med, og en nødvendig grad af viden om pædagogiske virkemidler i forhold til børn, der har brug for en særlig tilrettelagt indsats. Vi fastholder ligeledes de specialpædagogiske kompetencer fra specialtilbuddene i kommunen og anvender dem på almenområdet.

> INDSATSER

Faglig, social og
personlig udvik-
ling for alle børn

—et fælles
ansvar

- Vi anvender samarbejdsmodellen SOS-modellen på netværksmøder, for at sikre en helhedstænkning i indsatsen og styrke det tværfaglige samarbejde mellem barnet, familien og de fagprofessionelle. Barnet inddrages altid, under hensyntagen til alder og modenhed, når der skal laves aftaler om indsatser. Der tilbydes kursus i brugen af SOS-modellen for nye medarbejdere.
- Vi anvender bl.a. de 8 temaer for et godt samspil fra trænings- og forebyggelsesprogrammet ICDP (International, Child, Development Program) på 0-18 års området, for at styrke fagprofessionelles relationskompetence og samspil med børnene. Ligeledes vil vi sikre, at nye medarbejdere i dagtilbud og skole har kvalifikationerne til at anvende principperne fra ICDP, eller andre lignende modeller.

> 2. UDVIKLINGSORIENTERED E LÆRINGSMILJØER

Alle børn skal opleve et udviklende læringsmiljø, hvor de er en del af et meningsgivende og forpligtende fællesskab. Med udviklingsorienterede læringsmiljøer mener vi miljøer, som skaber en tryk ramme for læring, som også giver mulighed for at tilpasse dagligdagen med leg, bevægelse og læring i dynamiske rammer. Vi vil understøtte et læringsmiljø, hvor børn tør prøve noget nyt og være vedholdende, så vi bidrager til, at de oplever at lykkes og styrker troen på, at de kan lykkes.

> DERFOR HAR VI FOKUS PÅ

Læringsmiljøets rammer

Alle børn skal opleve organiserede læringsmiljøer, som er forudsigelige, genkendelige og med en struktur, som skaber tryghed og tillid til læring. De skal opleve dynamiske rum inde og ude, hvor leg, bevægelse og IT er en naturlig del af læringsmiljøet, og hvor natur og bæredygtighed er centralt.

En god relation mellem barnet og de voksne og imellem børnene

Alle børn skal opleve, at de har en god relation til de fagprofessionelle, hvor de føler sig set og hørt. De skal opleve, at de fagprofessionelle støtter dem i at skabe gode relationer med de andre børn i fællesskabet.

Forpligtende teamsamarbejde og styrket faglighed

Alle børn skal opleve, at de fagprofessionelle omkring dem har en sammenhængende tilgang til læringsmiljøet. De skal opleve fagprofessionelle, der med nærhed, engagement og kompetence skaber udviklende læringsmiljøer, der er tilpasset dem og det fællesskab de indgår i, så der skabes de bedste vilkår for udvikling, trivsel og læring.

Forældresamarbejde

Alle børn skal opleve, at de får de bedst mulige betingelser for læring med hjemmefra . Dvs. at de er trygge, udhvilede, mætte og at tasken er pakket med de rigtige ting. De skal opleve, at de fagprofessionelle involverer dem, deres forældre og andre betydningsfulde voksne i at skabe en god kultur og et godt trivselsmiljø i deres nære fællesskab, såvel som i deres dagtilbud eller skole.

> DERFOR GØR VI

Læringsmiljøets rammer

- Vi skaber stabile fællesskaber i skole- og dagtilbud, der giver børn genkendelighed og tryghed i dagligdagen og har fokus på metoder, der skaber struktur og overblik for børnene.
- Vi har fokus på at lære gennem leg. Fagprofessionelle skal skabe tid og rum til mange typer legeaktiviteter, der er tilpasset børnenes niveau, og de skal understøtte og inspirere ved selv at deltage i legen.
- Vi skaber fysiske rammer, der er fleksible, så de kan tilpasses i størrelse, indretning og rum, og har fokus på at bruge naturen og uderummet aktivt i dagligdagen i både dagtilbud og skoler.

En god relation mellem barnet og de voksne

- Vi forpligter os på altid at tage barnets perspektiv og forstå dets intentioner.
- Vi støtter børnene i at lære at indgå i forpligtende fællesskaber.
- Vi understøtter børnenes behov for at opleve selvbestemmelse, kompetence og samhørighed.

Forpligtende teamsamarbejde - styrket faglighed

- Vi skaber rammer for netværk og udviklende teamsamarbejde i dagtilbud og skoler og forpligter hinanden på at bringe viden i spil lokalt og på tværs af enheder og forvaltninger.
- Vi sikrer, at fagprofessionelle har kompetencerne til at integrere virtuel læring og digitale læremidler samt brugen af kompenserende teknologiske hjælpemidler.
- Vi har fokus på, at fagprofessionelle har kompetencerne til at skabe læring gennem leg og bevægelse og aktivt kan inddrage naturen og uderummet i dagligdagen.

Forældresamarbejde

- Vi styrker samarbejdet med forældrene om at skabe en positiv kultur og opbakning om læringsmiljøet, fællesskabet og skole- og dagtilbuddet.
- Vi sikrer en tydelig, gensidig forventningsafstemning til samarbejdet og forældrenes medansvar for, at deres barn har bedst mulige betingelser for indgå i og bidrage til et udviklende læringsmiljø.
- Vi sætter, sammen med forældrene, fokus på hjemmet som et læringsmiljø.

> INDSATSER

Udviklings-
orienterede
Lærings-
miljøer

- Skoletjenesten og naturfagsnetværket vil tilrettelægge forløb om natur, biodiversitet og bæredygtighed til børn i dagtilbud og skoler. Forløbene vil ydermere have fokus på bevægelse og udeliv, som en del af projektet *Bevæg dig for livet*. Gennem projektet *Alle børn skal med* vil de 0-6 årige børn og deres familier tilbydes aktive- og naturformidlingstilbud ligesom medarbejdere på dagtilbudsområdet tilbydes et kompetenceudviklingsforløb.
- Vi vil styrke evalueringskulturen gennem arbejdet med *Den styrkede pædagogiske lærerplan* lokalt i vores dagtilbud, for at kunne justere og se resultater af indsatsene.
- Trivsel og læring vil årligt afholde vidensoplæg for fagprofessionelle og eventuelt forældre, om aktuelle temaer som eksempelvis angst, autisme, skærmforbrug og skolefravær med henblik på videndeling og udvikling af en fælles tilgang.

> 3. BROBYGNING OG HELHEDSTÆNKNING

Det er en fælles opgave at sikre en god sammenhæng gennem hele børnelivet, hvor det enkelte barns trivsel og udvikling er i centrum. Ved at bygge bro skaber vi trygge overgange fra et fællesskab til et andet, og vi sikrer, at voksne omkring barnet samarbejder om at skabe den bedst mulige hverdag for barnet i dagtilbud eller skole.

> DERFOR HAR VI FOKUS PÅ

Sammenhængende koordinerede indsatser og smidige overgange

Alle børn og forældre skal opleve, at overgange mellem dagtilbud og skole og mellem forskellige fællesskaber er trygge. De skal opleve, at fagprofessionelle samarbejder på tværs af faggrupper, forvaltninger og fritidsliv med en tydelig koordinering af indsatsen og med det formål at skabe den bedste løsning for det enkelte barn.

Forældresamarbejde og børneinddragelse

Alle forældre skal opleve, at de er nærmeste samarbejdspartner i beslutninger og handlinger om deres barns dagligdag i et skole- eller dagtilbud.

Alle børn skal opleve, at de bliver inddraget i indsatserne under hensyntagen til alder og modenhed.

Alle forældre skal opleve en god og omhyggelig kommunikation om overgange og indsatser, og der skal skabes tydelighed om, hvem der har ansvaret for koordineringen.

> DERFOR GØR VI

Sammenhængende koordinerede indsatser og smidige overgange

- Vi styrker de fagprofessionelles ansvar for en vellykket overgang gennem en systematisk brobygning med udgangspunkt i barnets behov og et øget kendskab til barnets eksisterende læringsmiljøer i hjem, dagtilbud og skole.
- Vi har et særligt fokus på overgangen fra dagtilbud til skole. Vi sikrer, at fundamentet for en god skolestart bliver lagt flere år inden barnet starter i skole, og vi har et systematisk fokus på børn i udsatte positioner.
- Vi har, med vores børnebyer, et stærkt fokus på at styrke sammenhængen i børnelivet i vores mindre lokalsamfund.
- Vi sikrer gennemsigtighed i forvaltningspraksis ved at øge fagprofessionelles og forældres kendskab til lovgivning og procedurer, og vi sikrer, at alle involverede parter ved, hvem der har det koordinerende ansvar.
- Vi har fokus på at inddrage fritidslivet og det nære netværk, hvor det kan bidrage til barnets trivsel og udvikling.

Forældresamarbejde og børneinddragelse

- Vi sikrer en tydelig, overskuelig og koordineret praksis om overgange, hvor forældre og børn altid er involverede.
- Vi styrker kommunikation med forældre om overgange imellem hjem, dagtilbud og skole.

> INDSATSER

Brobygning
og helheds-
tænkning

- Vi vil afholde forældresamtaler med alle forældre til børn i alderen 0-6 år i forbindelse med overgange og udviklingsperioder, og vi vil inddrage sundhedsplejen i overgangen fra hjem til dagtilbud.
- Vi vil skabe en god overgang mellem 6. og 7. klasse ved at prioritere, at kommende 7. klasses lærere besøger 6. klasse, for at sikre overlevering af læringsmiljøet for klasser, grupper og elever.
- Vi vil implementere systematisk overgangsledsagerordning. Personale fra dagtilbud ledsager børn med særlig behov ved overgang fra dagtilbud til Tidlig SFO, så barnet sikres en tryk skolestart. Ved overgangene mellem indskoling, mellemtrin og udskoling anvendes ligeledes en overgangsledsager for elever med særlige behov. I alle overgangene er vi særlig opmærksomme på en tydelig placering af tovholderfunktionen.

> 4. TIDLIG INDSATS

En rettidig, sammenhængende og koordineret indsats er afgørende, når børn viser tegn på mistrivsel eller ikke udvikler sig aldersvarende. Vi skal have fokus på tidlig opsporing og reagere tidligt, så vi sammen med forældrene tager hånd om udfordringerne, mens barnet er lille, men også rettidigt, så vi forebygger, at udfordringerne vokser sig store.

> DERFOR HAR VI FOKUS PÅ

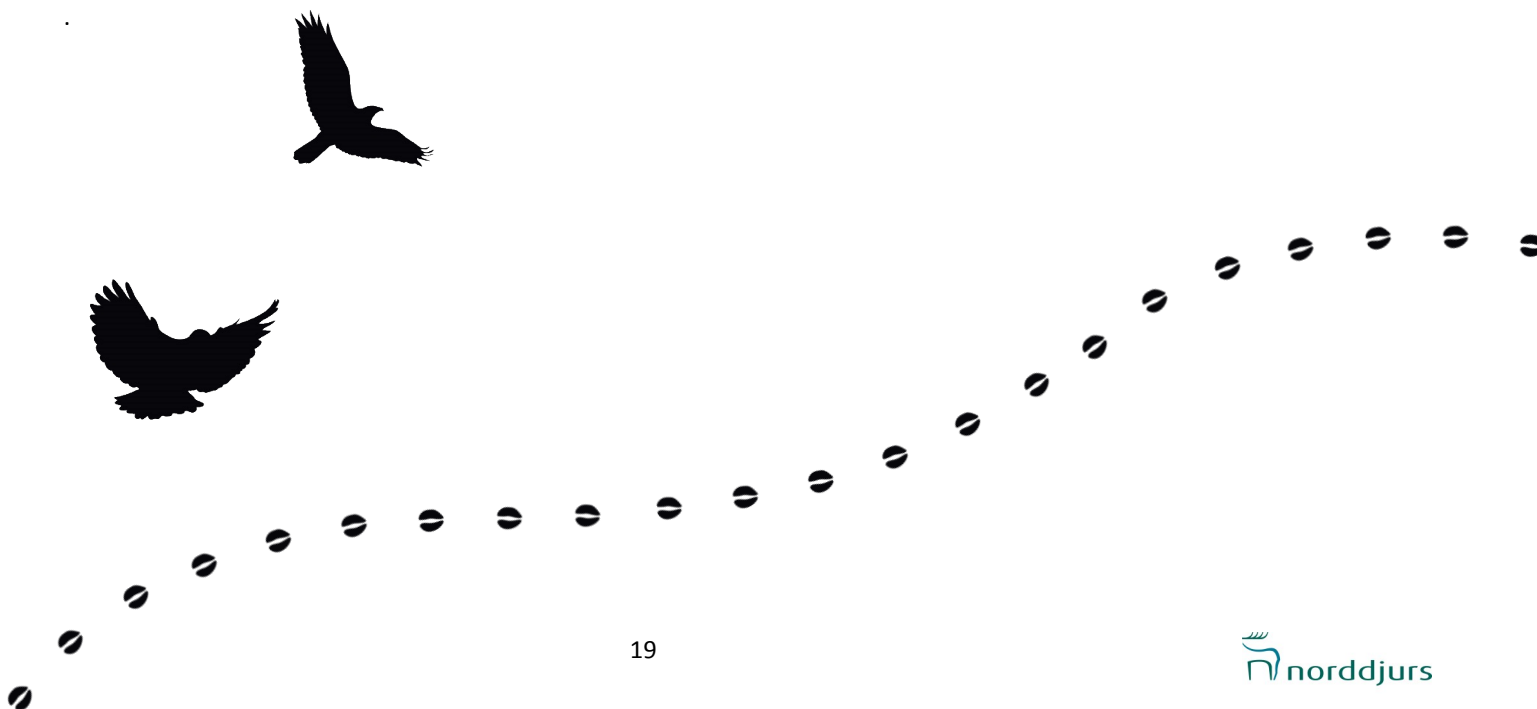
Forældresamarbejde og børneinddragelse

Alle børn skal opleve, at voksne omkring dem er opmærksomme på, at de trives og udvikler sig.

Alle forældre og børn skal vide, hvem de skal kontakte, hvis de er bekymrede, og de skal opleve, at de har en central rolle i at finde den rette indsats og løsning.

Fagprofessionelles kompetencer og rammer

Alle børn skal opleve, at de voksne samarbejder om at finde den bedste løsning med udgangspunkt i barnets behov. Alle forældre skal opleve, at blive støttet og vejledt i at give barnet de bedste betingelser for at trives og udvikle sig.

> DERFOR GØR VI

Forældresamarbejde og børneinddragelse

- Vi sikrer, at barnet altid bliver involveret under hensyntagen til alder og modenhed.
- Vi styrker samarbejdet med forældrene og støtter dem i, hvordan de bedst understøtter barnets trivsel og udvikling, samtidig med, at vi sikrer en tydelig, gensidig forventningsafstemning til samarbejdet og forældrenes rolle og medansvar i at finde den bedste løsning og indsats.
- Vi sikrer rådgivning og gennemsigtighed om systemet, procedurer og tilbud i kommunen.

Fagprofessionelles kompetencer og rammer

- Vi har fokus på, at fagprofessionelle har de fornødne kompetencer til at se tidlige tegn på mistrivsel og styrker handlekompetencerne decentralt, så vi kan reagere hurtigere på mistrivsel. Vi øger kendskabet til lovgivning, procedurer og indsatser i kommunen og samarbejder på tværs af faggrupper og enheder om en helhedsorienteret indsats.
- Vi er opmærksomme på civilsamfundets ressourcer og involverer dem, når de kan bidrage til barnets trivsel og udvikling.
- Vi har fokus på sundhedsfremmende og forebyggende indsatser, der bidrager til børns fysiske og mentale sundhed og trivsel

> INDSATSER

Tidlig indsats

- Vi vil systematisk anvende vejledningsmateriale med fokus på udvikling af børnenes sprog og motorik, med udgangspunkt i sprogvejledning til forældre, læselyst (READ), Bevæg dig for livet og handleplan for motorik og sansemotorik.
- Vi vil oprette og understøtte netværksgrupper for forældre til børn med særlige behov, med henblik på videndeling, oplysning og netværksskabelse.
- Vi vil være opsøgende og styrke samarbejdet med forældre om børns bekymrende skolefravær og have særlig fokus på tidlige tegn og opsporing af bekymrende skolefravær.

> 5. FRA POLITIK TIL VIRKELIGHED -ET FÆLLES ANSVAR

Politikken for tidlig indsats og inklusion skal være en levende politik, der afspejles i det, vi gør. Det er et fælles ansvar, at politikken bruges som pejlemærke og et arbejdsredskab i det daglige arbejde i dagtilbud, skoler og forvaltningen. Ligeledes har vi et fælles ansvar for, at der systematisk følges op på store og små indsatser, så vi sikrer, at vi gør det, der virker i praksis.

Norddjurs Kommunes fire værdier: *tillid, ordentlighed, udvikling og fællesskab* er grundlaget for politikken og den måde, vi som ansatte arbejder og samarbejder i praksis.

> DERFOR HAR VI FOKUS PÅ

- At sætte tydelige mål og iværksætte små og store indsatser samt prøvehandlinger, der understøttes af politikken.
- Evaluering, opfølgning og justering, så vi sikrer, at det vi gør, virker efter hensigten. Vi vil bruge data til at dokumentere, hvor vi er dygtige og hvor vi kan blive endnu dygtigere. Og vi vil systematisk følge op på iværksatte indsatser.
- Vidensdeling, så vi sikrer, at vi systematisk deler viden om praksisformer, metoder og ny forskning internt og på tværs af enheder.
- At styrke den strategiske kommunikation om det vi gør.
- At skabe et stærkt fagligt niveau med barnets trivsel og udvikling i centrum.

> DERFOR GØR VI

- Vi udvikler handleplaner på alle enheder på skole- og dagtilbudsområdet, der understøtter arbejdet med politikken temaer.
- Vi giver årligt en status på indsatser samt udmøntningen af handleplanerne og følger op på data om børnenes trivsel, fravær og faglige progression, dels på et kontaktudvalgsmøde mellem politikere, bestyrelsesrepræsentanter, aftaleholdere, repræsentanter fra de faglige organisationer og forvaltningen, og dels på et børne- og ungdomsudvalgsmøde.
- Vi sikrer, at politikken afsnit med konkrete indsatser kan fornyes hvert år, på baggrund af drøftelser i kontaktudvalget, handicaprådet og Norddjurs Fælles Elevråd.

*Vi skaber miljøer, hvor børn
ses, lærer, trives, deltager
– og tør livet*